

Lausunto valtiovarainministeriölle

Lausuntopyyntö VM073:00/2016: Luonnos hallituksen esitykseksi yrittäjävähennyksestä

Pellervon taloustutkimus PTT

Esityksessä ehdotetaan otettavaksi käyttöön viiden prosentin yrittäjävähennys niille yritysmuodoille, joita vuoden 2014 yhteisverokannan alennus ei koskenut. Yrittäjävähennys mahdollistaisi vähennyksen tekemisen luonnollisen henkilön ja kuolinpesän verotuksessa yksityisen elinkeinotoiminnan, maatalouden, porotalouden sekä metsätalouden tuloksesta.

Esityksessä arvioidaan, että yrittäjävähennys pienentäisi valtion verotuloja noin 66 miljoonaa euroa ja kuntien verotuloja noin 53 miljoonaa euroa. Lisäksi seurakuntien verotulot vähentyisivät noin 3 miljoonaa euroa ja sairaanhoito- sekä päivärahamaksun tuotto vähenisi noin 6 miljoonaa euroa. Kuntien veromenetykset luvataan esityksessä kompensoida nettomääräisesti valtionosuuksilla. Tästä kompensatiosta tehtäisiin erillinen esitys, joka lisäisi lainvalmistelun hallinnollista taakkaa.

Pääosassa tapauksia yrittäjävähennyksen yrityskohtainen määrä jäisi vuositasolla varsin vaatimattomaksi, minkä vuoksi ehdotetulla vähennyksellä ei arvioida olevan merkittäviä yritystoimintaa, työllisyyttä tai yrittäjien tuloja kasvattavia vaikutuksia. Vähennyksestä hyötyisivät pääasiassa sellaiset harvat yritykset, joiden suurehkoja tuloja verotetaan ansiotuloina. Yrittäjävähennyksen yhteenlasketut kasvu- ja tulovaikutukset näidenkin yritysten joukossa jäisivät esityksen mukaan maltillisiksi.

Tyypillisesti pienyritysten tulot eivät luonteeltaan poikkea merkittävästi palkkatulosta. Onkin järkevää, että niiden verokehtelu on palkkatulojen verotuksen kaltaista. Ansiotuloveron alennukset ovat pienentäneet ja pienentävät elinkeinonharjoittajien verotusta. Yrittäjävähennys ikään kuin linkittää eri verot toisiinsa, sillä sitä perustellaan yhteisöverokannan alentamisella, vaikka yksityinen elinkeinotoiminta, maatalous, porotalous sekä metsätalous eivät maksa tuloksestaan yhteisöveroa. Suurin osa elinkeinonharjoittajista ei ole epäedullisessa asemassa yhteisöveronalaisiin yrityksiin, sillä valtaosassa pienyrityksiä verotus on jo tällä hetkellä yhteisöverokantaa alemmaa.

Metsätalous

Esityksessä viitatus Luonnonvarakeskuksen loppuraportin (27/2016) mukaan yrittäjävähennys lisäisi lievästi puun tarjontaa. Ehdotus tukee siten Suomen kansallisen metsästrategian 2025 ja pääministeri Juha Sipilän hallituksen tavoitetta lisätä kotimaisen puun käyttöä.

Esityksessä metsätalouden tulojen ja menojen eriaikaisuudesta syntyvää mahdollista verosuunnittelua pyritään ehkäisemään sillä, että myös negatiivisesta metsätalouden tuloksesta tehtäisiin yrittäjävähennys. Tähän liittyy merkittävä riski siitä, että esityksen mukainen muutos vaikuttaa haitallisesti metsänhoitoinvestointeihin heikentäessään tappiollisena vuotena metsänomistajan taloudellista asemaa nykytilanteeseen verrattuna.

Luonnonvarakeskuksen laskelmien perusteella tappiosta tehtävä keskimääräinen euro-määräinen menetys jää vähäiseksi, eikä säännöksellä olisi heidän arvionsa mukaan siten merkittäviä vaikutuksia. Pienempi verovähennys tappiollisena vuonna kompensoituu suurempana veroetuna voitollisena vuotena. Kompensaatio on euromääräisesti saman suuruinen kuin tappio, mutta kompensaation viivästymisen vuoksi sen todellinen arvo on yleensä tappiota pienempi inflaation ja aikapreferenssin vuoksi (mm. Kuuluvainen ja Valsta 2009).

Etenkin pienemmillä metsätiloilla muutos voi tuoda kannustimen minimoida sellaisia metsänhoitokustannuksia, joilla on pitkä takaisinmaksuaika. PTT:n tutkimuksen (Tilli ym. 2009) mukaan jopa kolme neljästä metsänomistajasta pitää menoja tärkeänä metsätalouden kannattavuuden arviointikriteerinä. Riskinä on tällöin, että osa metsänomistajista arvioi hoitoinvestoinnit kannattamattomiksi ja metsänhoitotyöt lykkääntyvät tai jäävät kokonaan tekemättä.

Metsätalouden pitkän aikavälin kannattavuuden ja puun tarjonnan näkökulmasta metsänhoitotoimenpiteiden laiminlyöminen lyhyen aikavälin hyötyjen saavuttamiseksi ei ole toivottavaa. Yhdessä viime vuosina vähentyneen Kemera-tuen kanssa tappiosta tehtävällä vähennyksellä voi olla euromääräänsä suurempi negatiivinen signaali metsänomistajille metsänhoitotöiden merkityksestä. Esitys voi siten olla ristiriidassa tavoiteltavan investointihalukkuuden ja työllisyyden lisäämisen kanssa. Yleisesti yrittäjävähennyksen vaikutusten voidaan kuitenkin arvioida olevan positiivisia metsätalouteen sekä laajemmin koko metsäsektorille.

Yhteenveto

Yrittäjävähennyksen tavoitteet yritystoiminnan edistämisestä ja puun tarjonnan lisäämisestä ovat sinänsä kannatettavia. Valitettavasti yrittäjävähennyksen kokonaistaloudelliset vaikutukset jäisivät todennäköisesti pieniksi eivätkä kohdistuisi erityisen tehokkaasti.

Julkisessa taloudessa on tällä hetkellä merkittäviä säästöpaineita, jotta velkaantumisen trendi saataisiin kääntymään. Tätä taustaa vasten yrittäjävähennyksen aiheuttama 128 miljoonan euron vähennys tuloverokertymään on sen vaikutuksiin nähden suuri.

Yrittäjävähennys lisäisi verojärjestelmän monimutkaisuutta ja vähentäisi verotuloja haastavassa julkisen talouden tilassa ilman merkittäviä dynaamisia vaikutuksia työllisyyteen tai kasvuun. Verojärjestelmää tulisi vaikutuksiltaan vähäisten verovähennysten sijaan pyrkiä yksinkertaistamaan, uudistamaan kokonaisuutena ja veropohjia laajentamaan. Hyvän verojärjestelmän piirteitä ovat myös läpinäkyvyys sekä ennakoitavuus. Veronalennusvara olisi syytä käyttää yleiseen verotuksen alentamiseen.

Lähteet

Kuuluvainen, J. & Valsta, L. 2009. Metsäekonomian perusteet. Gaudeamus, Helsinki University Press, Helsinki. 332 s.

Tilli, T., Rämö, A.-K., Maidell, M., Toivonen, R. ja Kärki, L. 2009. Metsänomistajien näkemyksiä metsätalouden kannattavuudesta ja puun tarjonnasta vuoteen 2015. Pellervön taloudellisen tutkimuslaitoksen raportteja nro 213. 125 s.